

□ **Tuli** käydyksi "Turjanlinnassa", pitkästä aikaa. Vuosi sitten kyllä katselin sinne päin vastarannalta, Nieltussaaresta, mutta en malttanut lähteä en uimaan enkä soutamaan. Kirjoitin Turjanlinnan lainausmerkkeihin, koska alkuperäisestä Turjanlinnasta on jäljellä vain savusauna. Mutta nyt kyllä näin myös Turjanlinnan ja otin siitä valokuvankin. Tässä se on!

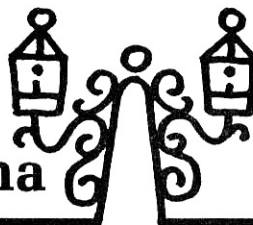
□ **Turjanlinna** valmistui 1912 Kiantajärven eli Kiantan Niskanselän pohjoiselle rannalle Leppikantaan, sauna 1913. Ilmari Kianto itse sen rakennutti intettyään itselleen rakennus- ja asumisoikeuden. Niistä intoksista syntyi Metsäheran herjaaja. Kirjailijasta tuli kruununtorppari. Niinpä hän painatti mm. tulitikulaatikonsa etikettiin nimensä perään ammattiaan ja arvoaan osoittavat sanat filosofian maisteri, korpi-kirjailija, kruununtorppari.

Arvojärjestyksestä en ole varma, vaikka kerran minäkin omistin sellaisen tulitikulaatikon. Ja koska kirjailija oli kruununtorppari, piti hänellä olla myös viljeltyä maata ja lehmä. Lisäksi hänellä oli poro, ainakin yksi, kuten Kiantoa lukevat varmaan muistavat.

Se Turjanlinna tuhoutui joulukuussa 1939, talvisodan hurjana pakkastalvena, kun suomussalmelaiset ja muut suomalaiset tappelevat Suomussalmen ja hennensä puolesta. Monista kirjoittamisista huolimatta tästä asiasta on jatkuvasti liikkeellä vääriä tietoja. Tulokoon siis mainitukseksi, että Turjanlinnan poltti suomalaisten oma pikapartio.

Oulu-lehti 15.9.1988
Valokuva: Atte Kalajoki

Panu Turjanlinna

Vihollinen jo lähestyi Turjanlinnaa, joka ehyenä olisi tarjonnut sille lämmitettävän tukikohdan. Samoista syistä suomussalmelaisten ja muiden puolustajien täytyi polttaa koko kirkonkyläkin kirkkoineen.

Sauna jäi polttamatta, koska sen sisällä oli ollut vainaja, jota siinä hötäkässä ei ollut voinut kuljettaa mihinkään. Sellaiset ovat sodan lait.

□ **Jatko- ja lapinsodan** jälkeen Ilmari Kianto lopulta sai pystyyn uuden komean kaksikerroksisen talon, jota hän tietysti sitäkin kutsui Turjanlinnaksi. Uusi Turjanlinna paloi kesäyönä heinäkuun taitteessa 1949. Syytä ei saatu selville, mut-

ta ilmeistä on, että tuli oli päässyt irti muurihalkeamasta.

Kirjailijamestari oli sitä ennen asunut säilyneessä jäkäläriihessä, josta oli tehty asunto, kutsuttu Kohtalon Korsuksi. Nyt sen jatkoksi rakennettiin porstua ja Ikin tupa. Jyrkän harjakattonsa ja rakentajansa mukaan se sai nimen Aapelin Kirkko. Muita kesäkävijöitä varten rakennettu talo sai nimen Tietäväisen Temppele. Nämä rakennukset ovat nykyinen Turjanlinna.

□ **Turjanlinnan tontti** on nyt jaettu perikunnan kesken. Koska perikunta on iso — lapsiakini syntyi kaikkiaan 12 — on tontteja

monta. Em. rakennuksia varten on erotettu oma tonttinsa, joka museoitin 1984 ja avattiin yleisölle. Pääsääntöisesti sitä näytetään kunnan järjestämien Kianta-laivan kierrosten yhteydessä. Ilmari Kiannon hauta on Nieltussaaresta. Sitä sopii soutaa katsomaan, mutta muu (pää) osa saaresta on ehdottomasti yksityisaluetta.

□ **Alkuperäisen** Turjanlinnan voi kuitenkin nähdä Suomussalmen pääkirjastossa Ämmänsaaresta. Sen on tarkkojen tutkimusten ja monenmonien kyselyiden ja haastattelujen pohjalta rakentanut entinen oululainen **Kari Kianto**, joka on Iki-Kiannon pojanpoika. Työ on vaatinut aikaa, tietoa ja taitoa, mutta tulos onkin sitten 10 + .

Pienois-Turjanlinna on myös sisustettu niin hyvin kuin on ollut mahdollista. Sisäkuvia ei ole ollut tarpeeksi, ei ainakaan sellaisia, joista kaikki huonekalut ja muut yksityiskohdat selviäisivät. Mm. Ikin kuopuksen, **Raija-Liisa Kansin**, kirjassa Nälkämaan keisari sisäkuviakin kyllä on. Kuten Suomussalmi-esitteessä sanotaan, Turjanlinna on legenda. Hienoa, että tällainen pienoismalli on nyt olemassa.

□ **Kiannosta** 102 vuotta vanhempaan F.M. Franzéniin, josta Oulu-lehti kirjoitti 28.8. Sen verran vain lisää, että F. ei muuttanut koskaan Upsalaan, vaan Kumlan kirkkoherraksi (1812). Hänen osakseen tulleista huomionsoituksista merkittävin oli jäsenyys Ruotsin (kuolemattomien!) akatemiassa jo 1808.

Kari Kianto esittelee Suomussalmelle lahjoittamaansa Turjanlinnaa tädilleen Marjatta Kiannelle. Näkyvissä on Turjanlinnan rannanpuoleinen julkisivu. Kirjoittajan kuva.